

Diccionari militant

Mett, Ida (1901-1973) i Lazarévitch, Nicolás (1895-1975)

Agustín Guillamón

Ida Gilman, que va usar el pseudònim d'Ida Mett, va néixer el 20 de juliol de 1901 a Smorgon (llavors l'Imperi rus, en l'actual Belorússia). Els seus pares, d'origen hebreu, eren comerciants de teixits a la comunitat jueva. Va cursar estudis de medicina a Kharkov i Moscou, ciutat en la que va freqüentar els cercles anarquistes. Es va casar amb David Tennebaum. Va ser detinguda per activitats subversives i antisoviètiques. En 1924 va haver d'exiliar-se, poc abans d'obtenir el seu diploma en medicina, per evitar la presó. Va aconseguir evadir-se clandestinament de Rússia, gràcies a la complicitat d'uns contrabandistes jueus. Durant dos anys va viure a Polònia, a casa d'uns parents.

En la tardor de 1925 va arribar a París, via Berlín, on va freqüentar a Volin, Archinov i Nicolas Lazarévitch, francès fill de revolucionaris emigrants russos, membres del grup La Voluntat del Poble. Nicolás es va convertir en el seu company de vida i ideals.

Nicolas, nascut el 17 d'agost de 1895 a Lieja, havia estat a Rússia des de 1919 fins a 1926, lluitant primer a l'Exèrcit Roig, encarregat de la propaganda entre les tropes franceses desembarcades a principis de 1919 a Odessa. En la fugida de l'assetjament de l'Exèrcit Blanc, Nicolas va passar clandestinament a Romania on va ser pres. El 1920 va entrar clandestinament en la Itàlia feixista, contactant amb anarquistes com Francesco Ghezzi, i intervenint a Milà en les lluites de carrer contra les esquadres feixistes.

Al març de 1921 va tornar de nou a Rússia, on va treballar primer en els tallers ferroviaris de Kazan i després a Moscou, com a traductor del Komintern, i més tard en diverses fàbriques, descobrint un proletariat miserable. En una comuna pròxima a Yalta va conèixer i va enfortir llaços d'amistat amb Boris Souvarine i Pierre Pascal, retrobant-se allà amb Francesco Ghezzi. Va tornar a treballar de miner i electricista. Va passar a la clandestinitat per les seves activitats sindicals i d'oposició. Va ser detingut per la GPU des del 8 d'octubre 1924 fins al 29 de setembre de 1926, sense arribar a ser processat. Va ser alliberat gràcies a la campanya de premsa de la revista anarcosindicalista *La Révolution Proletarienne*. Expulsat de l'URSS, va arribar a França el 2 d'octubre de 1926, redactant el llibre de testimonis "Ce que j'ai vécu en Russie".

El 1926, Ida va participar, al costat de Makhno, Archinov, Valevsky i Linsky, en la creació i redacció de la Plataforma organitzativa per a una Unió General d'Anarquistes. La Plataforma estava signada pel Grup *Dielo Truda* (Causa Obrera), títol de l'òrgan del Grup d'Anarquistes Russos a l'Estranger, diari en el qual Ida Mett realitzava tasques editorials com a correctora. Va ajudar també a la correcció de les memòries de Nestor

Makhno, de qui va exercir el paper de secretària en 1926-1927.

A l'abril de 1927 Volin, Sobol, Fléchine, Schwartz, Steimer, i altres, van publicar un fullet, titulat "Resposta a la Plataforma", que atacava i refutava la Plataforma de Dielo Truda, advocant per un humanisme universal que negava la lluita de classes, comparant el text plataformista amb els principis organitzatius bolxevics i amb la disciplina leninista, o de caserna. Volin i els seus companys veien en la creació d'un centre polític, d'un exèrcit revolucionari i d'una policia antiburguesa, la defensa del principi d'autoritat i de l'estatisme. Volin oposava a la PLATAFORMA una SÍNTESI ANARQUISTA, que apuntava a la superació de les divisions teòriques i organitzatives existents entre les tres principals tendències existents en el moviment llibertari: anarquisme individualista, anarcosindicalisme i anarco-comunisme. La polèmica es va generalitzar i va enverinar-se fins al punt que els partidaris de la síntesi van acusar als plataformistes de voler inocular el virus bolxevic en el pensament anarquista.

El 1928 Ida i Nicolas van ser exclosos del Grup Dielo Truda, acusats d'executar ritus religiosos, per haver encès un ciri a la cerimònia de la mort del pare d'Ida, Meyer Gilman, com era arrelada costum en la comunitat jueva.

Ida i Nicolas van iniciar a França, Bèlgica i Suïssa, una campanya de denúncia i informació sobre les condicions de vida de la classe obrera russa. Fins a la seva expulsió de França, el 25 de novembre de 1928, van editar el periòdic *La Libération Syndicale*.

Refugiats a Bèlgica, Ida va reprendre els seus estudis de medicina, obtenint la llicenciatura en 1930, encara que mai va poder exercir professionalment, ni a França ni a Bèlgica. Nicolas va treballar dos anys com a miner. Van freqüentar els cercles anarquistes, on van començar a fer amistat amb nombrosos exiliats espanyols, entre els quals estaven Francisco Ascaso i Buenaventura Durruti, que en el seu exili francès i belga van conèixer de primera mà les tesis dels plataformistes i l'experiència revolucionària ucraïnesa, en les seves converses amb Ida Mett, Makhno i altres revolucionaris anarquistes russos i ucraïnesos.

Acabada de proclamar la República, el 1931, Ida va entrar clandestinament a Espanya, on va participar en nombrosos actes, convidada per Ascaso i Durruti. El Primer de Maig, en el míting cenetista del Palau de Belles Arts de Barcelona, Ida i Volin van representar al moviment anarquista rus. La manifestació posterior al míting va derivar en un tiroteig de tres quarts d'hora de durada a la plaça de la República (o de Sant Jaume). Explica una imprecisa llegenda que Ida va mostrar les seves aptituds mèdiques, curant una ferida de bala al braç a Francisco Ascaso.

Nicolas va arribar a Espanya, també clandestinament, al juny de 1931.

Fruit de l'estada dels dos a Espanya, que van recórrer detinguda i extensament participant en nombrosos esdeveniments i reunions anarquistes, Nicolas va escriure un reportatge sobre el moviment anarcosindicalista hispà, que es va publicar a *La Révolution Proletarienne*, revista que durant tots els anys trenta va seguir editant els seus articles sobre la situació espanyola.

Al novembre de 1931 ambdós van tornar a Bèlgica. El 1932 va néixer el seu fill Marc.

El 1933 van fundar, amb Jean De Boe, el diari *Le Réveil Syndicaliste*. Ida Mett va treballar com a farmacèutica i va reprendre el seu activisme anarquista. Després d'una manifestació antibel·licista, a Brussel·les, tots dos van ser perseguits per la justícia. Ida va ser condemnada per un tribunal a 15 dies de presó i se li va imposar una multa. Però el pitjor va ser la pèrdua de la seva feina per tal condemna, ja que es va veure arrossegada a serioses dificultats econòmiques, que no li van impedir solidaritzar-se en la campanya de suport a Francesco Ghezzi, Victor Serge i els antiestalinistes empresonats a l'URSS. Nicolas va ser detingut per arengar als obrers tèxtils en vaga, en el transcurs d'una manifestació que havia estat prohibida, sent empresonat durant set mesos.

El 1936, instal·lada il·legalment de nou a França, a Pré - Saint - Gervais, va reprendre la seva vida de parella amb Nicolas, que acabava de sortir de la presó. Ida, molt activa en el camp sindical, a la Borsa del Treball, va ser nomenada secretària del Sindicat d'Empleats del Gas. Va col·laborar en la revista *La Révolution Proletarienne*, de la qual havia estat corresponsal a Bèlgica durant diversos anys, igual que Nicolas. Ida també va col·laborar en *Le Libertaire*, publicant habitualment articles sobre els processos de Moscou. El 28 d'agost 1936 va publicar un article, titulat "Stalin extermina la generació d'Octubre", que denunciava el caràcter totalitari de la vida social imposada a Rússia per l'estalinisme.

El 11 setembre 1936 va insistir en la denúncia de l'estalinisme, constatant la seva influència contrarevolucionària en la Guerra d'Espanya, fins al punt que els revolucionaris espanyols havien considerat els estalinistes com a enemics tan perillosos com els feixistes per al triomf de la causa obrera.

Nicolas va col·laborar amb Louis Mercier Vega a la revista *Révision*, que entre febrer i juny de 1938 va editar cinc números.

Aquest mateix any (1938) es va iniciar una greu discrepància entre Ida i la redacció de *La Révolution Proletarienne*, referent a l'antisemitisme, deixant de publicar en aquesta revista. El 8 de maig de 1940, Ida i Nicolas van ser detinguts i separats. Nicolas va ser internat en el duríssim camp de concentració de Vernet. Ida va ser internada, juntament amb el seu fill Marc de 8 anys, en el camp de Rieucros (Lozère), del qual va sortir a l'abril de 1941, gràcies a gestions realitzades per Boris Souvarine, obtenint la residència vigilada a La Garde Freinet (departament del Var). El 1942, tots dos van poder instal·lar-se a Draguignan, fins a la primavera de 1946.

Des de 1946 Nicolas va col·laborar i participar en diverses revistes i projectes editorials, al costat d'Albert Camus, Lucien Feuillade, Mercier Vega i Boris Souvarine.

Des de 1948-1951 Ida va treballar com a metge en un sanatori per a nens tuberculosos jueus a Brunoy (Var). Des dels anys quaranta fins a la seva mort va treballar com a traductora tècnica en la indústria química. Nicolas va treballar com a corrector de proves i professor de rus.

En els anys cinquanta, Ida va formar part de la redacció de la prestigiosa revista *Est-Ouest*, que el 1957 va publicar dos números especials sobre Rússia i l'estalinisme, en els que Ida va intervenir destacadament (ajudada per la documentació aportada per Nicolas). El número 168, de febrer, es titulava *Le communisme européen depuis la mort de Staline*. El número

180, d'octubre, va aparèixer sota el títol d'*Histoire et Bilan de la Révolution soviétique*. La revista havia estat fundada per Georges Albertini el 1948, i el consell de redacció estava format per Boris Souvarine, Henri Barbé, Lucien Laurat, Branko Lazitch, i Pierre Celor. Els articles d'Ida es publicaven sense cap signatura o sota el nom d'Ida Lazarévitch.

Ida Mett va morir a París, el 27 de juny de 1973 i Nicolas Lazarévitch, ja octogenari, el 24 de desembre de 1975. Els arxius documentals d'Ida van ser dipositats a l'Institut Internacional d'Història Social (IISG) d'Amsterdam i els de Nicolas a la Biblioteca de Documentació Internacional Contemporània (BDIC) de Nanterre.

Ida és autora de nombroses obres: *Au secours de Francesco Ghezzi, prisonnier du Guépéou* (1930), *La Comuna de Cronstadt: crepuscle sagnant dels soviets* (1948), *La médecine en URSS* (1953), *L'école soviétique: enseignements Primaire et Secondaire* (1954), *Le paysan russe dans la révolution et la post-révolution* (1968), *Souvenir sur Nestor Makhno* (escrit el 1948 i editat pòstumament el 1983).

Els articles de Nicolas Lazarévitch sobre l'Espanya dels anys trenta van ser recopilats en un llibre, editat per Spartacus el 1972, titulat *A travers els Révolutions espagnoles*. En col·laboració amb Feuillade va publicar un recull de textos: *Tu peux tuer cet homme, scènes de la vie révolutionnaire russe*, en el que apareixen una sèrie de testimonis històrics que exposaven les contradiccions de l'acció revolucionària i el seu fracàs final a la Rússia bolxevic.

El lector interessat a aprofundir en els textos i principis de la Plataforma té a la seva disposició una traducció al castellà, publicada per Aldarull. El text més important d'Ida Mett, el seu treball sobre Kronstadt, que va conèixer una notable difusió en ser publicat per la prestigiosa editorial Spartacus, ha estat traduït al castellà per Edicions Espartaco Internacional.